

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת שמיני

אור

הכשרות בבית היהודי

ויקרא פרק יא (מג) אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרין השרין ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם: (מד) פי אני יקוק אלהיכם והתקדשתם והייתם קדשים פי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרין הרמש על הארץ: (מה) פי אני יקוק המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדשים פי קדוש אני:

שאלות:

א יש לשאול על לשון המקרא מדוע כתוב ולא תטמאו ונטמאתם בהם, הרי אחרי שכתוב ולא תטמאו מיותר לחזור ולהוסיף ונטמאתם בהם? **ב** ועוד יש לשאול על הטעם והנימוק שאומר הפסוק כי אני ה' אלוהיכם וכו' כי קדוש אני, וכי בגלל שהשם קדוש הוא סיבה להיב גם האדם שהוא עפר מן האדמה להידמות לבוראו?

טעות המושרשת בהכרה על הידור בכשרות:

רבים וטובים טועים וחושבים שמאכלות אסורות הוא עניין של איסור בלבד ולכן כאשר מדובר על כשרות מתייחסים לדבר כשאלה של הידור והסידור ולכן רבים וטובים נוטים לסמוך על כל הכשר להקל ולא לחשוש לאיסור, אולם התורה מלמדת אותנו שהם טועים בגדול כי מלבד האיסור שיש במאכלות אסורות, גם הצלחת הינוך הילדים תלויה בכשרות, יש נזק בלתי הפיך הפוגם את נשמתו ושכלו של האדם ולכן גם תשוקתו ויראתו לקיום התורה והמצוות מתרופף ביותר, ולכן ככל שמהדר האדם בכשרות הופך להיות זך השכל ונשמתו מתקדשת עולה ומתעלה בקדושה ובטהרה, ובמ"ש הרמח"ל הדבר דומה להבדיל כאשר יש במאכל חשש סכנה גופנית אינו מחפש לסמוך להקל אלא ההפך בורח כמו מאש מכל חשש סכנה שאולי הדבר מורעל ואינו מתפתה למתיקות או לעונג שיש בדבר שאין לו ערך לעומת הסיכון, ואם כך חס האדם על גופו כיצד לא יהוש על נשמתו בהיות וכל חשש איסור או פגם בכשרות הוא פגם נשמתו ואת שכלו לעולם, כדברי הזוהר פרשת שמיני ובא ראה, כל מי שאוכל מאותם מאכלים אסורים, נדבק בצד האחר, ומתעב נפשו ועצמו, ורוח טמאה שורה עליו, ומראה את עצמו שאין לו חלק באלוה העליון, ולא בא מהצד שלו ולא נדבק בו. ואם יצא כף מהעולם הזה, אוהזים בו כל אותם האוהזים בצד (שבא מצד) הטמאה, ומטמאים אותו ודנים אותו כאדם שהוא נתעב של רבוננו, נתעב בעולם הזה ונתעב בעולם הבא. ועל זה פתוב ונטמאתם בהם, פלי א', שלא נמצאת רפואה לתועבתו, ולא יוצא מטמאתו לעולמים. אזי להם אזי לנפשם, שלא ידבקו בצרור החיים לעולמים, שהרי נטמאו. ולזאת אדרבא כמה שיותר מהדר בסוג הכשרות הרי זה משובח. וכבר כתבו התוספות במסכת כתובות דף קד ע"א ד"ה לא וכו' עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו.

דרשת חז"ל שמאכלות אסורות מטממות הלב:

והן הדברים אשר חז"ל דרשו הפסוק מדוע כתוב ונטמאתם בלי אליף במסכת יומא דף לט ע"א תנא דבי רבי ישמעאל עבירה מטממת לכו של אדם, שנאמר [ויקרא יא] ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם אל תקרי ונטמאתם אלא ונטמאתם ע"כ. וכתב החינוך במצוה עג כיון שעד כמה שהאדם משיג ומנסה להבין את התועלת והנזק הוא כאין וכאפס מהאמת. וביאר בספר החינוך מצוה שסב משרשי המצוה, לפי שענין הטומאה ידוע להכמים שיחליש כח הנפש השכלית ויערבב אותה ויפריד בינה ובין השכל עליוני השלם ותהי נפרדת עד אשר תטהר, וכמו שכתוב בענין הטומאה [ויקרא י"א, מ"ג] ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם, ודרשו זכרונם לברכה [יומא ל"ט ע"א] ונטמאתם בהם, כלומר שמעינות השכל מטממות בטומאה ע"כ. ונראה לבאר שבכלל תירוץ הגמרא מתבאר גם מדוע כפל הלשון ולא תטמאו ונטמאתם? שהכוונה על שני דברים בתחילה על טומאה ואח"כ על טממות המוח של האדם, וממילא מיושבת גם הקושיה השניה שהרי כתוב ולא תטמאו את נפשותכם והמכוון שיש טומאת הגוף אך יש גם טממות הנפש ועל החלק הרוחני של נשמת האדם אשר היא חלק אלוהי ממעל התורה מנמקת כיון שאני קדוש אל תטמאו את הנפש שהוא חלק האלוהי.

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מעשה כיצד יצא אלישע לתרבות רעה בגלל מאכלות אסורות:

ועד כמה המור העניין של אכילת מאכלות אסורות או אפילו להריח בהם נלמד מהמובא בירושלמי חגיגה פ"ב ה"א י"א כשהייתה אמו של אלישע בן אבויה מעוברת ממנו עברה לפני עבודה זרה והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין מפעפע בגופה כעכנאי והשפיע על העובר, צא וחשוב לאחר שגדל אלישע בן אבויה ונהיה לגדול בתורה והיה מן הארבעה שנכנסו לפרד"ס והיה רבו של רבי מאיר בעל הנס בכל זאת נשאר בו הארס של אותה אכילה ואף שלא הייתה זו אכילה שלו אלא של אמו ואף שהייתה זו אכילה של היתר, שכן שנינו יומא פב מעוברת שהריחה מאכילים אותה אפילו ביום הכיפורים בכל זאת נתערב הארס בדמו ובנפשו נולד עמו וגדל עמו עד שהבשילו פירותיו ונעשה "אחר". ולכן כתב הרמ"א בשו"ע יו"ד סי' פא ס"ז פוסק שלא לתת לתינוק לאכול דברים אסורים כי זה יזיק לו לכשיגדל, ומבאר שם הש"ך בסקכו"ו שאעפ"י שמעיקר הדין אין האב מצווה וכו' בכל זאת יש למנוע את הקטן מלאכול דברים האסורים משום ש"מטמם הלב וגורם לו טבע רע".

והוסיף על כך הפר"ח ודיבר כבר על בני דורו וכתב בספר פרי חדש על יו"ד סוף סימן פא ס"ק [כו] וכן התינוק בעצמו כו' דאעפ"י שקטן אוכל נבלות אין מצווין להפרישו היינו מעיקר דינא, אבל מ"מ יפרישוהו מפני שמזיק לו בזקנותו. שגורם לו טבע רע וסופו לצאת לתרבות רעה ולפי שבזמננו זה אין נזהרים מעניינים אלו רוב הבנים יוצאים לתרבות רעה ורובם הם עזי פנים שבדור ואין יראת ה' נוגעת בלבם ואף אם יוכיחום על פניהם לאו בר קבולי מוסר ניהו וכו' ע"כ:

מעשה עם הרמב"ם שאכילת איסור מביאה למינות ואפיקורסות:

מעשה נפלא אירע בזמן הרמב"ם סופר מפי הבעש"ט הובא בספר דגל מחנה אפרים פרשת עקב, וכן בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל ומובא מכתב ידו של המגיד מריטובה הגאון ר' יששכר בער זצ"ל וזה לשונו קורא יקר הט אזניך לאשר אספר לך מה ששמעתי מפי הצדיק אדמו"ר הגאון רשכבה"ג מו"ה חיים סאלעווייצ'יג מקהילה קדושה בריסק בזמן ביקורו של הרמב"ם בתימן כידוע לכל נתודע אליו גאון אחד מגאוני הזמן ואחר ששב הרמב"ם לביתו היה הגאון הזה כותב אליו שאלות ותשובות תמידין כסדרן פעם אחת הגיע אליו מכתב מהגאון ההוא ובגליון קושיה גדולה שהוא רוצה שיוכיח לו שדרשת הז"ל שיש תחיית המתים זה אמת, ויהי בקרוא הרמב"ם את הקושיא מאוד נתפלא עליה ותוך שהוא אוחז את ראשו בידיו אמר קושיא כזאת איך יעלה על דעת יהודי בראשו קושיות כאלה אינן עולות על דעת העברי אלא אם כן נפשו היא נפש טמאה ונמנע מלהשיבו מענה על קושיות. במשך תקופת ימים המשיך האיש לשגר עוד כמה מכתבים עד אשר הרמב"ם הרגיש הכרח להשיבו וכל תשובתו אל הגאון היתה צא ובדוק את השוחטים ובדוקים בקהילתך. עם קבלת המכתב מילא הגאון אחר הוראתו ואז גילה כי זה שלש עשרה שנה האכילו לו ולכל העיר נבלות וטריפות ומזה נטמאה נפשו בו אשר גם גאון כמותו בא לכדי שאלה של מינות ואפיקורסות.

מעשה שהיה כיצד הילד לא הצליח בלימודיו:

ומובא סיפור נפלא על כך בספר "ירושלים של מעלה" ב"רהוב היהודים" שבק"ר העתיקה הייתה גרה ישישה שנקראה בשם "סבתא עלקה" פעם אחת ביום א' דסליחות כאשר הלך ראש הישיבה רבי אליעזר דן רלב"ג לפנות בוקר לביהכ"נ ועבר ליד ביתה שמע שהזקנה בוכה מקרב לב עוד באותו יום הספיק רבי אליעזר דן לברר מה שקרה לזקנה נודע כי אחד מנכדיה חזר מה"חדר" עם תעודתו וב"הכנה לא קיבל את הציון "מצוין" כפי שקיבל בשאר המקצועות מאז אין לה מנוחה "מה קרה לנער הזה שהיה תמיד מצוין בכל שפתאום פרחת הבנתו" מילמלה כל היום לעצמה את צרתה סחה לראש הישיבה שבא להרגיעה, רבי אליעזר דן לא יכל לענות לה כיוון שנהג כל שנותיו לעשות תענית דיבור מר"ה אלול עד אחרי יום כיפור משום כך הוא כתב לה על פתק שיברר את העניין ויודיע לה את התשובה, מיד לאחר תפילת ערבית במוצאי יוה"כ"פ ושמיעת הבדלה מפי הגאון מבריסק הוא עלה לאחד הבוחנים בתלמוד תורה הקובעים את הציונים ושאלו אודות הילד, אולם בת"ת היו שבעה בוחנים והוא נאלץ ללכת מביתו של האחד אל ביתו של השני עד שמצא כי הבוחן רבי שלמה זלמן בהר"ן הוא זה שבחן

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

את הנער, הבוחן סיפר לראש הישיבה "בכל הכיתות היה ממש מצוין אלא שבזמן האחרון מפסח והלאה התחולל בו שינוי עצום, אמנם הוא המשיך לדעת בע"פ את כל המסכת שלמד אבל ללא הבנה" רבי אליעזר דן מחליט לברר מה הסיבה לשינוי בהכנת הילד, ולכן הוא ירד לבית אביו של הילד רבי ישראל אברהם יעקב וביקש לשוחח עם הילד בן האחד עשרה "מה הסיבה לכך שבתעודה נתנו לך ציון נמוך יותר במה שקיבלת בשנים הקודמות" קשה היה לרבי אליעזר דן לשאול את הילד שאלה כה גלויה אבל לתמהונו הצדיק הילד את הציון שקיבל ב"הכנה" "בחודשים האחרונים התפללתי כבר הרבה על כך אבל לא זכיתי שתפילתי תתקבל, ראשי אינו קולט כמו פעם אמר הילד בבכי, רבי אליעזר דן שואל את הילד על סדר יומו ועל יחסיו עם חבריו, ואז התגלתה הסיבה בחודשים האחרונים הוא נכנס לשכן החדש לשחק עם הילדים הקטנים ואביהם כיבד אותו באשכול ענבים קטן, התברר שהוא קיבל את הענבים מאחיו שיש לו כרם בפ"ת ושכח לעשר אותם "הרי אכלת טבל גמור" אמר רבי אליעזר דן הילד והוריו פרצו בבכי מר, ובקושי רב הצליח רבי אליעזר דן להרגיעם "ב"ה שבמוצאי יום כיפור הצלחנו בע"ה לגלות את סיבת טמטום מוחו של ילדכם בחודשים האחרונים, והתשובה האמיתית על כך היא שתקבלו על עצמכם להעיר לכל מוכרי הפירות והירקות היהודים שיעשרו את סחורתם" רבי אליעזר דן בירכם בשלום ויצא, אבל הוא לא חזר לביתו אלא עלה לביתה של "סבתא עלקא" וסיפר לה כל העניין הישישי שמעה את הדברים וספקה כף אל כף "אוי אוי אשכול קטן של ענבים ואבידה כה גדולה של זמן שלם של לימודים בגלל הנאת רגע":

מעשה נפלא מובא בספר היקר "טובך יביעו"

אצל הגאון הגדול רבי חיים קנייבסקי שליט"א בין העומדים בתור היה גם מהנדס בכיר פרופ' גדול בתחומו כבן שמונים וחמש או תשעים שנה יהודי חרדי וירא שמים, שכל בניו ובנותיו הולכים בדרך ה' וחובשים את בתי המדרשות. הפרופסור סיפר להגר"ח בפנים כבושות שהוא אינו מצליח להבין דף גמרא וגם לאחר נסיונות שנמשכו עשרות שנים לא עולה בידו הדבר, פרופסור כמתמטיקה כן להבין את כל הנוסחאות המסובכות במקצוע זה כן להבין דף גמרא לא. הוא המשיך וסיפר שהדבר מציק לו מאוד שכן בשיעורי הלכה הוא עוד מסתדר בצורה כלשהי ויש ביכולתו להבין הלכה ב"משנה ברורה" אך כשמגיעים לגמרא המוח הגדול שלו נסתם הופך לאפס מאופס, הפרופסור הישישי דיבר בצער רב וצריך לציין שמדובר ביהודי ירא שמים אמיתי ובהחלט אפשר להבין עד כמה הבעיה הזו מציקה לו במיוחד לאור העובדה שכל צאצאיו הולכים בדרך התורה והיראה, והנה סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א פתח לפתע הפרופסור את פיו ואמר לר' חיים שבתוך כדי עמידתו כאן יתכן והתגלתה לו הסיבה המונעת בעדו לצלול אל דף הגמרא, במקרה שלי התחיל טמטום המוח מגיל צעיר בתקופת לימודי בחיידר שבעיירה, ולכן" סיפר הפרופסור ברטט ובחלחלה "עלה בדעתי שאולי גם אצלי אירע כדבר הזה" הוא חשב וחשב עד שנזכר שכשהיה ילד כבן תשע ראה אצל חברו הגוי בשר "דבר אחר" ולפתע אחזו בולמוס ולא יכול היה להתגבר על עצמו עד שטעם מהבשר ההוא למרות שידע שמדובר באיסור חמור "ומאותו רגע שטעמתי מהבשר הטרף נסתמו כל מעיינות הדעת שלי ולא יכולתי להבין את הגמרא שלמדתי בחיידר" סיפר הישישי כבן התשעים בבכיה, ושאל את הגר"ח מה לעשות כדי יתקן את החטא ההוא הגאון הציע לו שיצום יום אחד כדי להקיא מתוכו את אכילת בשר הטריפה, וגם כשהפרופסור טען שיהיה לו קשה מאוד לבצע זאת ובקושי הוא צם ביום כיפור מחמת גילו המבוגר ומצב גופו, אמר לו ר' חיים שינסה בכל זאת לצום, זה אחת הסיבות הגורמות לכל אחד לעיתים לא להבין דברים מסויימים מי יודע אם לא נכנס לפינו דבר מאכל שאינו כשר אף בשוגג.

מעשה שהיה עם הגר"ח קנייבסקי:

מעשה שהיה עם אברך שהיה לומד עם בחור חברותא בכל יום בכדי לחזקו והיו לומדים נפלא אולם ביום בהיר פתאום הבחור לא מבין את הגמרא שלומדים וכמה שמנסה לא מצליח, אמר לו האברך נלך לגר"ח לקבל עצה וברכה, והלכו כאשר שאלו את הגר"ח על מצבו של הבחור הסתכל עליו ואמר לו שיזהר במאכלות אסורות כי במצחו נראה דמות חיה, הבחור נשבר וסיפר לאברך כי כיון שהוא בא לביתו ללמוד איתו ואשת האברך אפתה עוגה חלבית והיה הריח מאוד מגרה וכאשר הגישה לבעלה התיכה וכיבד את הבחור לאחר שנשאל אם הוא

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

בשרי והשיב לא כיון שהתגרה ולא יכל לעמוד בניסיון ולכן אכל חלב אחרי בשר וכך קרא לו כמה פעמים ומאז נסתם שכלו ולא מצליח להבין הגמרא ולכן קיבל על עצמו תשובה ומאז השתנו הדברים.

מוסר השכל:

למדנו מדברנו שאחד מיסודות הבית היהודי "הכשרות" כל זוג שבונה ביתו צריך לדעת שכל ההצלחה בתורתו וחכמתו ויראתו וכן בחינוך בניו ובנותיו הכל תלוי בכשרות המזון, וככל שרמת הכשרות יותר מהודרת כך דרגת השגתו בחכמת התורה והצלחתו בחינוך בניו, ולזאת יבין וישכיל כי מעבר לאיסור הרבה יותר חמור פגיעת הנפש ולכן לא יסתמך על כל הכשר בנקל כי הדבר בנפשו ובנפש יוצאי חלציו כמו שהעיד הפר"ח על בני דורו כבר לפני מאות שנים שרוב הבנים יוצאים לתרבות רעה בגלל חוסר הזהירות בכשרות המאכל, אין פלא לצערנו לתופעת יושבי הברזלים אשר כמעט אין בית אשר אין בו שמדרדרים לרחוב, תופעה שמכאיבה לכולם בתקופתנו, ולו ישכילו ויחכימו יבינו שאחד מהדברים החשובים ביותר להצליח בחינוך בניו ובנותיו הוא ההקפדה כמה שיותר על שמירת עמוד הכשרות בבית היהודי, לא לחינם אנחנו עדים למציאות שעם ישראל עולה בחוכמתו על כל אומות העולם בכל מדינות העולם המזהה היהודי, לא לחינם נזהרים גם זוכים ליותר השגת חכמת התורה. לזאת כל אשר חס על נפשו ונפש בניו יתאמץ לחזק את עמוד הכשרות בבית למרות שהדבר עולה יותר יקר, כבר אמר ראש ישיבת פורת יוסף הרה"ג עזרה עמיה זצ"ל שחז"ל דקדקו בלשונם מזונותיו של אדם קצובים ולא הכסף מוקצב כיון שהמהדר בכשרות משלם כפליים ובשמים מחשבים את כמות המזון ולא הערך הכספי, ובוזה נזכה לגדל דור ישרים מבורך אמן.

בברכת התורה והודש טוב ומבורך

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד ת"ו

